

Avaluació del nou model organitzatiu del Servei d'Atenció Domiciliària a Barcelona

L Ollé-Espluga, H Vargas-Leguas, L Torrens, M Juan, MM Arcas, I Cortès-Franch

XXXIII Diada Societat Catalana de Salut Laboral
Barcelona, 23 de novembre de 2023

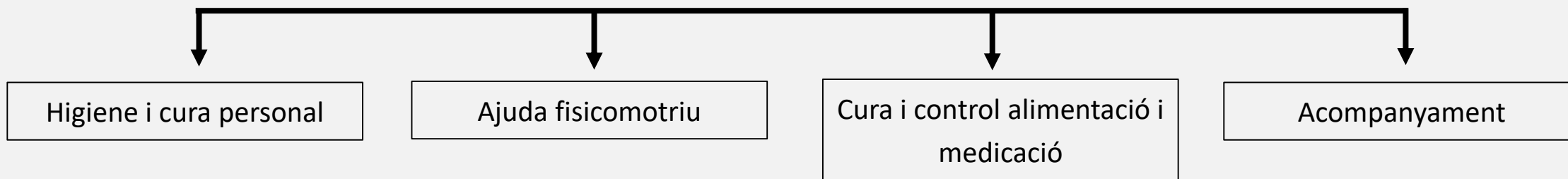

Ajuntament
de Barcelona

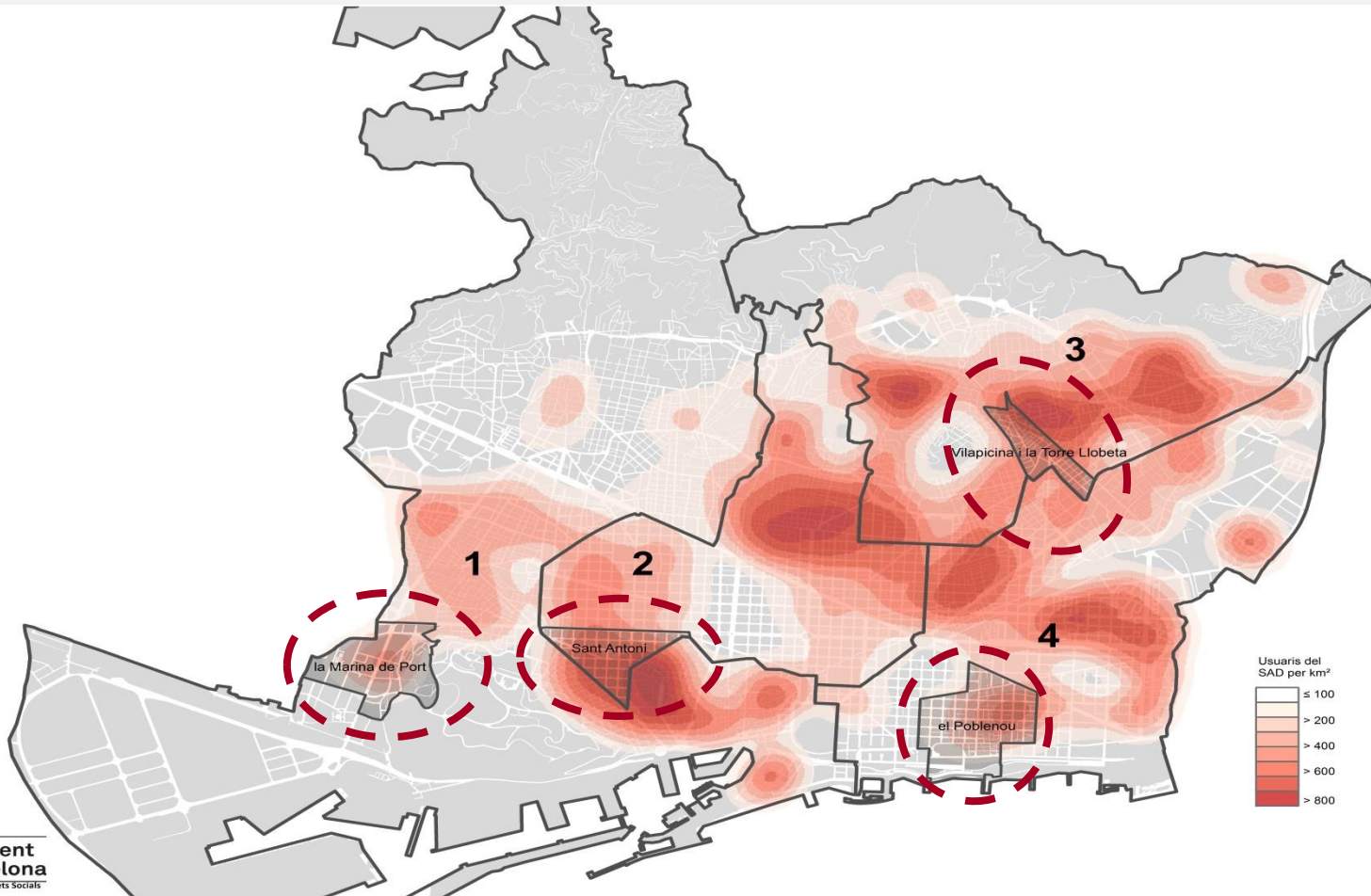
Introducció

- Servei d'Atenció Domiciliària (SAD): conjunt de serveis orientats a persones en situació de dependència o de risc per a l'execució de tasques diàries.

- Realitzat per professionals de l'àmbit sociosanitari en les llars de les persones usuàries.
- Segon contracte públic amb més volum de despesa de l'Ajuntament de Barcelona. Subcontractació del servei.

Introducció

- **Canvi organitzatiu:** creació d'equips de treball autogestionats constituïts per entre 10-12 professionals que atenen un grup determinat d'usuaris (entre 40 i 60) que resideixen en unes zones geogràfiques d'extensió reduïda de la ciutat.
- Reduir els desplaçaments, eliminar els pics de feina i millorar les jornades laborals.

Objectiu de l'estudi

- **Objectiu principal**

- Avaluar l'impacte del canvi del model organitzatiu del Servei d'Atenció Domiciliària de l'Ajuntament de Barcelona en la salut i el benestar i en les condicions de treball i ocupació de les persones que hi treballen, i conèixer els motius que n'expliquen els resultats.

Metodologia

- Estudi d'avaluació amb mètodes mixtos:

Estudi quasi-experimental pre-post amb grup de comparació

Estudi exploratori –
descriptiu qualitatiu

Metodologia

Estudi quasi-
experimental pre-
post amb grup de
comparació
(Anàlisi)

- **Mostra:**
 - Grup intervenció: persones treballadores del SAD que van participar en l'ampliació de la prova pilot del canvi organitzatiu entre l'octubre de 2018 i el febrer de 2019 (3 empreses).
 - Grup comparació: plantilla que no s'esperava que s'incorporés al canvi organitzatiu durant el temps de l'avaluació, considerant l'àrea geogràfica on es donava el servei.
- Aplicació del qüestionari en tres rondes.

Metodologia

Estudi quasi-
experimental pre-
post amb grup de
comparació
(Anàlisi)

- **Diferències entre les rondes en el mateix grup.**
 - Test de McNemar per a variables dicotòmiques.
 - Test d'homogeneïtat marginal de Stuart-Maxwell per a variables amb més de dues categories.
 - Comparació de mitjanes per a mostres relacionades per les variables contínues.
- **Comparació grup control i intervenció:** chi quadrada i t-student per la comparació de les mitjanes de mostres independents.

Metodologia

**Estudi exploratori-
descriptiu qualitatiu**

- **Població d'estudi i mostra:**
 - Persones treballadores del SAD del grup intervenció.
 - Mostreig estratificat intencionat. Primer, estratificació segons equip de treball i després, màxima varietat segons sexe i origen (n=10).
- **Anàlisi de dades:**
 - Anàlisi de contingut temàtic amb generació mixta de categories.
 - Categories d'anàlisi: Contingut i organització de la feina / Valoració del canvi de model organitzatiu / Salut i benestar

RESULTATS ESTUDI PRE-POST

	Grup	Ronda d'enquesta			Tipus d'anàlisi				
		Pre	Post1	Post 2	Intra-grups		Entre grups		
		Intervenció (n=44)	Intervenció (n=34)	Intervenció (n=24)	p-valor pre-post 1	p-valor pre-post 2	p-valor pre	p-valor post 1	p-valor post 2
		Comparació (n=72)	Comparació (n=46)	Comparació (n=30)					
CONDICIONS D'OCUPACIÓ		n (%)	n (%)	n (%)					
Hores de treball (full-time)	Intervenció	17 (39.5%)	20 (58.8%)	15 (62.5%)	0.031	0.070	0.728	0.926	0.561
	Comparació	30 (42.9%)	26 (57.8%)	21 (70.0%)	0.125	0.687			
Hores extra (darrers 3 mesos)									
Més d'un dia a la setmana	Intervenció	18 (43.9%)	13 (41.9%)	9 (40.9%)	0.121	0.063	0.692	0.573	0.072
Un cop al mes mínim		14 (34.1%)	8 (25.8%)	10 (45.5%)					
Mai o molt infreqüentment		9 (22.0%)	10 (32.3%)	3 (13.6%)					
Més d'un dia a la setmana	Comparació	23 (37.1%)	12 (30.8%)	4 (16.0%)	0.220	0.029			
Un cop al mes mínim		21 (33.9%)	14 (35.9%)	11 (44.0%)					
Mai o molt infreqüentment		18 (29.0%)	13 (33.3%)	10 (40.0%)					
Temps de desplaçament entre llars dels usuaris (dia)									
0-30 minuts	Intervenció	15 (34.1%)	24 (70.6%)	16 (66.7%)	0.001	0.123	0.101	0.132	1.000
31-60 minuts		18 (40.9%)	9 (26.5%)	6 (25%)					
61 minuts o més		11 (25.0%)	1 (2.9%)	2 (8.3%)					
0-30 minuts	Comparació	35 (53.0%)	23 (51.1%)	18 (62.1%)	0.596	0.473			
31-60 minuts		16 (24.2%)	16 (35.6%)	8 (27.6%)					
61 minuts o més		15 (22.7%)	6 (13.3%)	3 (10.3%)					

Les diferències intra-grups es destaquen en negreta, les diferències entre grups, amb un asterisc

Grup	Ronda d'enquesta			Tipus d'anàlisi					
	Pre Intervenció (n=44)	Post1 Intervenció (n=34)	Post 2 Intervenció (n=24)	Intra-grups		Entre grups			
	Comparació (n=72)	Comparació (n=46)	Comparació (n=30)	p-valor pre-post 1	p-valor pre-post 2	p-valor pre	p-valor post 1	p-valor post 2	
FACTORS DE RISC PSICOSOCIAL									
	Mitjana(95% CI)	Mitjana(95% CI)	Mitjana(95% CI)						
Exigències psicològiques	Intervenció	2.37 (2.25-2.49)	2.35 (2.23-2.46)	2.44 (2.26-2.63)	0.864	0.589	0.119	0.006*	0.030*
	Comparació	2.22 (2.10-2.35)	2.08 (1.94-2.22)	2.21 (2.08-2.33)	0.529	0.918			
Autonomia i claredat de rol	Intervenció	2.85 (2.70-2.99)	3.05 (2.93-3.17)	3.14 (2.99-3.29)	0.092	0.012	0.689	0.084	0.277
	Comparació	2.89 (2.76-3.02)	2.87 (2.72-3.03)	3.00 (2.82-3.18)	0.278	0.148			
Influència	Intervenció	2.77 (2.3-3.23)	3.14 (3.02-3.27)	3.14 (2.93-3.35)	0.745	0.317	0.557	0.002*	0.473
	Comparació	2.6 (2.21-2.98)	2.55 (2.06-3.04)	3.29 (2.83-3.75)	0.335	0.553			
Suport emocional companys/es	Intervenció	3.06 (2.74-3.37)	3.28 (3.12-3.44)	3.19 (2.99-3.39)	0.654	0.696	0.217	0.038*	0.836
	Comparació	2.78 (2.47-3.10)	2.90 (2.49-3.31)	3.22 (2.90-3.55)	0.115	0.817			
Suport operacional companys/es	Intervenció	2.61 (2.18-3.04)	3.41 (3.21-3.61)	3.22 (3.02-3.42)	0.028	0.021	0.185	0.012*	0.264
	Comparació	2.16 (1.68-2.64)	2.80 (2.2-3.39)	3.00 (2.58-3.41)	0.095	0.203			

Les diferències intra-grups es destaquen en negreta, les diferències entre grups, amb un asterisc.

Grup	Ronda d'enquesta			Tipus d'anàlisi					
	Pre Intervenció (n=44)	Post1 Intervenció (n=34)	Post 2 Intervenció (n=24)	Intra-grups		Entre grups			
	Comparació (n=72)	Comparació (n=46)	Comparació (n=30)	p-valor pre-post 1	p-valor pre-post 2	p-valor pre	p-valor post 1	p-valor post 2	
FACTORS DE RISC PSICOSOCIAL									
		Mitjana(95% CI)	Mitjana(95% CI)	Mitjana(95% CI)					
Exigències psicològiques	Intervenció	2.37 (2.25-2.49)	2.35 (2.23-2.46)	2.44 (2.26-2.63)	0.864	0.589	0.119	0.006*	0.030*
	Comparació	2.22 (2.10-2.35)	2.08 (1.94-2.22)	2.21 (2.08-2.33)	0.529	0.918			
Autonomia i claredat de rol	Intervenció	2.85 (2.70-2.99)	3.05 (2.93-3.17)	3.14 (2.99-3.29)	0.092	0.012	0.689	0.084	0.277
	Comparació	2.89 (2.76-3.02)	2.87 (2.72-3.03)	3.00 (2.82-3.18)	0.278	0.148			
Influència	Intervenció	2.77 (2.3-3.23)	3.14 (3.02-3.27)	3.14 (2.93-3.35)	0.745	0.317	0.557	0.002*	0.473
	Comparació	2.6 (2.21-2.98)	2.55 (2.06-3.04)	3.29 (2.83-3.75)	0.335	0.553			
Suport emocional companys/es	Intervenció	3.06 (2.74-3.37)	3.28 (3.12-3.44)	3.19 (2.99-3.39)	0.654	0.696	0.217	0.038*	0.836
	Comparació	2.78 (2.47-3.10)	2.9 (2.49-3.31)	3.22 (2.90-3.55)	0.115	0.817			
Suport operacional companys/es	Intervenció	2.61 (2.18-3.04)	3.41 (3.21-3.61)	3.22 (3.02-3.42)	0.028	0.021	0.185	0.012*	0.264
	Comparació	2.16 (1.68-2.64)	2.80 (2.2-3.39)	3.00 (2.58-3.41)	0.095	0.203			

Les diferències intra-grups es destaquen en negreta, les diferències entre grups, amb un asterisc.

Grup	Ronda d'enquesta			Tipus d'anàlisi				
	Pre	Post1	Post 2	Intra-grups		Entre grups		
	Intervenció (n=44)	Intervenció (n=34)	Intervenció (n=24)	p-valor pre-post 1	p-valor pre-post 2	p-valor pre	p-valor post 1	p-valor post 2
	Comparació (n=72)	Comparació (n=46)	Comparació (n=30)					
FACTORS DE RISC ERGONÒMIC		n (%)	n (%)	n (%)				
Postures doloroses (freqüentment o molt freqüentment)	Intervenció	19 (46.3%)	15 (44.1%)	12 (57.1%)	1.000	1.000	0.193	0.001* 0.022*
	Comparació	23 (33.8%)	7 (16.3%)	7 (25.0%)	0.727	1.000		
RESULTATS EN SALUT I BENESTAR		n (%)	n (%)	n (%)				
Fatiga	Intervenció	22 (52.4%)	24 (75.0%)	18 (78.3%)	0.125	0.180	0.809	0.002* 0.029*
	Comparació	33 (50.0%)	15 (37.5%)	13 (48.2%)	1.000	1.000		
Malestar psicològic	Intervenció	15 (34.1%)	13 (38.2%)	13 (54.2%)	0.754	0.109	0.692	0.167 0.039*
	Comparació	22 (30.6%)	11 (23.9%)	8 (26.7%)	0.454	0.453		

Les diferències intra-grups es destaquen en negreta, les diferències entre grups, amb un asterisc.

RESULTATS QUALITATIUS

Reducció de desplaçaments

Autogestió

- Increment de feina
- No desconnexió
- Codecisió i relacions socials augmentades
- No decisió sobre qüestions estratègiques
- Forma de presa de decisions dels equips (majoria vs. consens)

Factors inherents autogestió

Reducció de desplaçaments

Autogestió

- Increment de feina
- No desconnexió
- Codecisió i relacions socials augmentades
- No decisió sobre qüestions estratègiques
- Forma de presa de decisions dels equips (majoria vs. consens)

Factors externs

Marxa d'integrants dels equips

Intervenció/arbitratge de l'empresa per facilitar relacions socials

**Desviació del funcionament del SAD de proximitat //
Canvis en les condicions de l'empresa (1 grup de treball)**

Pandèmia COVID-19

Factors inherents autogestió

Reducció de desplaçaments

Autogestió

- Increment de feina
- No desconnexió
- Codecisió i relacions socials augmentades
- No decisió sobre qüestions estratègiques
- Forma de presa de decisions dels equips (majoria vs. consens)

Suport

Factors externs

Marxa d'integrants dels equips

Intervenció/arbitratge de l'empresa per facilitar relacions socials

**Desviació del funcionament del SAD de proximitat //
Canvis en les condicions de l'empresa (1 grup de treball)**

Pandèmia COVID-19

Factors inherents autogestió

Reducció de desplaçaments

Autogestió

- Increment de feina
- No desconexió
- Codecisió i relacions socials augmentades
- No decisió sobre qüestions estratègiques
- Forma de presa de decisions dels equips (majoria vs. consens)

▲ **Exigències**

Marxa d'integrants dels equips

Intervenció/arbitratge de l'empresa per facilitar relacions socials

**Desviació del funcionament del SAD de proximitat //
Canvis en les condicions de l'empresa (1 grup de treball)**

Pandèmia COVID-19

Factors inherents autogestió

Reducció de desplaçaments

Autogestió

- Increment de feina
- No desconnexió
- Codecisió i relacions socials augmentades
- No decisió sobre qüestions estratègiques
- Forma de presa de decisions dels equips (majoria vs. consens)

Factors externs

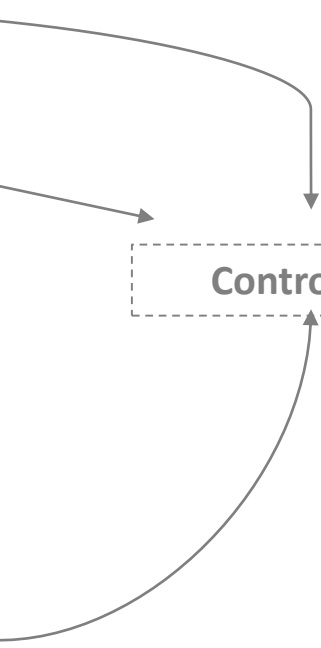
Marxa d'integrants dels equips

Intervenció/arbitratge de l'empresa per facilitar relacions socials

Desviació del funcionament del SAD de proximitat // Canvis en les condicions de l'empresa (1 grup de treball)

Pandèmia COVID-19

Control

Factors inherents autogestió

Reducció de desplaçaments

Autogestió

- Increment de feina
- No desconnexió
- Codecisió i relacions socials augmentades
- No decisió sobre qüestions estratègiques
- Forma de presa de decisions dels equips (majoria vs. consens)

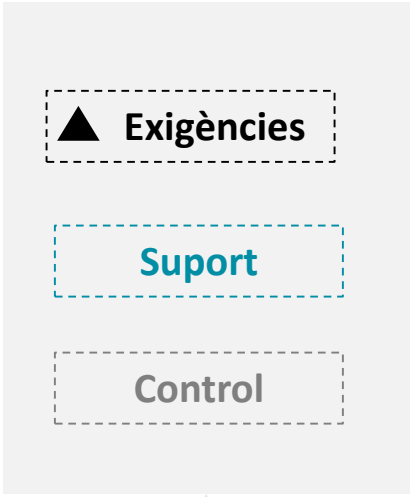
Factors externs

Marxa d'integrants dels equips

Intervenció/arbitratge de l'empresa per facilitar relacions socials

**Desviació del funcionament del SAD de proximitat //
Canvis en les condicions de l'empresa (1 grup de treball)**

Pandèmia COVID-19

Factors inherents autogestió

Reducció de desplaçaments

Autogestió

- Increment de feina
- No desconnexió
- Codecisió i relacions socials augmentades
- No decisió sobre qüestions estratègiques
- Forma de presa de decisions dels equips (majoria vs. consens)

Factors externs

Marxa d'integrants dels equips

Intervenció/arbitratge de l'empresa per facilitar relacions socials

Desviació del funcionament del SAD de proximitat // Canvis en les condicions de l'empresa (1 grup de treball)

Pandèmia COVID-19

▲ **Exigències**

Suport

Control

Postures forçades

Estrès

Cansament general (físic i mental)

Malestar psicològic

Conclusions

- Els equips de treball autogestionats comporten un increment de les relacions socials dintre del grup així com d'autonomia/responsabilitat.
- Els resultats en salut i benestar dependrien de l'equilibri entre exigències, recursos disponibles (humans, logístics, de mediació i arbitratge...) i formes de canalitzar el conflicte dins l'equip.
- Altres factors externs han tingut impacte en els resultats:
 - La pandèmia mundial de COVID-19.
 - La finalització dels contractes de les empreses proveïdores del servei i el nou concurs de licitació.

Limitacions

- **Avaluació afectada per diferents limitacions:**
 - La insuficient mida de la mostra.
 - “Contaminació” a causa d’elements aliens a la intervenció.
 - Estudi qualitatiu realitzat un any més tard de la darrera ronda d’enquestes.

Moltes gràcies

Mostres dels estudis

Mostra estudi pre-post segons ronda i grup

	Comparació (SAD tradicional)	Intervenció (Equips pilot)	Total
Primera ronda <i>(octubre 2018-febrer 2019)</i>	72	44	116
Segona ronda <i>(maig 2019 - gener 2020)</i>	46	34	80
Tercera ronda <i>(octubre 2020)</i>	30	24	54

2020 (2n semestre): Nou contracte de l'Ajuntament de SAD

→ pèrdua de contracte per part d'una de les empreses participants

→ pèrdua d'1 grup intervenció i 1 grup comparació

Mostra estudi qualitatiu

Criteris de selecció de la mostra		n (10)
Equip de treball	Equip 1	3
	Equip 2	3
	Equip 3	4
Sexe	Dona	9
	Home	1
País d'origen	Espanya	6
	Altres	4